

TÂNJAUA HOTENARILOR

Cultură și tradiții pe Drumul verde
Culture and traditions on the Green Road

Ocna Șugatag 2012

<https://biblioteca-digitala.ro>

Mirela Barz
Vasile Timur Chiș
Vasile Pop

Translation by: Raluca Danci

Foto: Vasile Timur Chiș

Proiect realizat cu sprijinul financiar:
Project realised with financial help from:

Consiliul Județean Maramureș
The County Council of Maramures

Asociația de Turism Maramureș Impact
Maramureș Impact Tourism Association

Colaboratori / *Collaborators:*

Asociația Centrul de Ecologie și Turism Maramureș
Association Centre for Ecology and Tourism Maramures

ISBN: 978-973-0-13109-3

TÂNJAUA HOTENARILOR

Unul dintre cele mai vechi, și atractive pentru turiști, obiceiuri maramureșene, conservate până în prezent, în a cărui structură se împletesc mai multe elemente de străvechi rituri agrare și care, în evoluția sa istorică, primește și funcții noi, îmbogățindu-și valoarea social - economică, este cunoscut sub denumirea de „Tânjaua”, care se mai practică și azi în Maramureșul istoric. Tânjaua se desfășoară în satul Hoteni, comuna Ocna Șugatag, județul Maramureș, la poalele Munților Gutâi lângă Valea Dărasca. În esență, are în prim plan sărbătorirea celui care a ieșit primul la arat, în anul respectiv.

Obiceiul are corespondențe în sărbătorirea vechiului An Nou (de primăvară), marcat de fapte specifice muncilor agropastorale, cărora li s-a adăugat în timp o notă de festivism și ceremonial: „*Este mai mult decât probabil, ca, de exemplu, întâia brazdă ce se trăgea odinioară, la vechiul An Nou, era o brazdă reală, cea dintâi din acel an, în ogorul ce era apoi semănat, fiind urmat apoi de altele, trase cu toate plugurile comunității, până la încheierea aratului și semănatului*”.¹

Primăvara este învierea vieții, iar obiceiurile de Sf. Gheorghe și Înviere sunt unele dintre cele mai importante în ciclul agrar. Plugarul pătrunde într-o zonă sacră, iar gesturile, faptele sale au profunde semnificații și pot influența recolta viitoare, în bine sau în rău. La arat, bărbații trebuie să fie curați la haine și la trup „*să crească verdeața și să se facă de toate*”.

Desemnarea sărbătoritului - primului om care a ieșit la arat - se facea cu câteva săptămâni înainte. Tinerii satului observă că este omul harnic care iese primul la arat, iar apoi este anunțat întregului sat. În ziua de Sângeorz sătenii își înstruțau porțile cu mesteacăn. După înbrăcățul de sărbătoare, sosesc feciorii cu jugurile împodobite cu ramuri de mesteacăn, clopote și panglici colorate acasă la sărbătorit, fiind înstruțat primul jug, de care se leagă prin „tânjaua”, tileguța plugului, pe care se pune o cergă sau un țol. Feciorii sunt însoțiți de rude, prieteni, oamenii din sat, ceterași. Când totul este pregătit se afumă tânjelele cu tămâie - simbol al purificării. În același timp se pun carbuni sub prag, pentru purificarea sărbătoritului. Gospodarul este așezat pe tileguță, feciorii se înjugă, câte doi la un jug și se formează alaiul, care se îndreaptă spre locul unde s-a făcut prima arătură, care este înconjurată de trei ori, după sensul de rotire al Soarelui. Alaiul se oprește, sărbătoritul se ridică în picioare, iar „bdirășul” (conducătorul alaiului) rostește invocația: *Mândru Soare călător / Apleacă-te pe ogor / Să-ncălze sămințele / Să rodească holdele*. Apoi se rostește Tatăl Nostru.

Sărbătoritul este păzit permanent de „străji” sau „fugăi” pe tot parcursul ceremonialului spre a nu fugi.² Altfel, ei sunt cei care îi dau de băut gospodarului. Apoi alaiul se îndreaptă spre râu, Valea Dărasca. Pe drum, sărbătoritul încearcă să fugă, dar oamenii din jur se străduiesc să-l prindă, deoarece acesta trebuie să cinstească cu mâncare și băutură tinerii participanți la obicei. Odată ajunși la râu, cel mai bătrân bărbat din sat îl spală pe sărbătorit pe mâini și pe față, rostind o urare de prosperitate: „*Să rodească Hotenii și tot satul*”, la care cei din jur răspund: „*Să rodească!*”. Feciorii care duc plugurile, trec cu tânjelele râul și împreună cu alți feciori udă și fetele și nevestele, apa fiind simbolul vieții, al purificării, al regenerării. Fetele abia așteaptă să fie luate în seamă de feciori, altfel rămân supărate.

Elementul încercării de fugă și prindere a “primului arător”, spre sacrificarea sa prin aruncarea în apă, desemnează ritualul magic al sacrificiului de primăvară și cu simbolica de fertilitate a apei, a verdeții, din îmbrăcăminte și recuzită. Nu întâmplător obiceiul se practică de Sângeorz, deși muncile agrare încep mult mai devreme. În credințele populare românești, Sf. Gheorghe își pierde valoarea religioasă și apare drept cap al primăverii, semănătorul semințelor, stărpitorul balaurilor acaparatori ai fertilității, aghiul sanctificat.³

După ceremonie, alaiul se reîntoarce la casa sărbătoritului în cântece și strigături, unde se întinde o masă cu mâncăruri specifice și băuturi și se încinge din nou jocul. Gospodarul, pe tot parcursul anului are un mare prestigiu în sat și lui i se atribuie rezultatele rele și bune ale recoltelor.

Toate aceste elemente de bază ale riturilor de fertilitate dovedesc importanța acestui obicei agrar, dar și vechimea agriculturii în spațiul românesc.

Sărbătoarea plugarului a căpătat în Maramureșul ultimilor decenii un aspect spectacular: ea este fie o prilej de întâlnire și petrecere în zi de sărbătoare, un pretext ceremonial pentru desfășurarea unor festivaluri locale, fie o încercare de recuperare a valorilor tradiționale și de revitalizare a obiceiurilor.

Turiștii prezenți la această sărbătoare sunt cucerți de costumele viu colorate, de horile cântate de feciori, dar și de dansurile tinerilor. Cei prezenți au parte de un bogat program artistic cu participarea mai multor ansambluri folclorice și artiști din Maramureș. Tânjaua este cea mai mare manifestare populară, reușind să adune anual mii de oameni, atât din Maramureș și restul țării, cât și de peste hotare.

1. Dumitru Pop, *Plugușorul - sinteză folclorică românească*, în Studii și comunicări, IV, Sibiu, 1982, p. 156

2. Mihai Dăncuș, George Cristea, *Maramureș - un muzeu viu în centrul Europei*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000, p. 89

3. Tancred Băbățeanu, *Tânjaua - persistența unor străvechi rituri agrare în cultura populară românească*, Comunicare la cea de-a treia Sesiune științifică a Muzeelor (decembrie 1966)

TÂNJAUA HOTENARILOR

One of the oldest and most attractive traditions from Maramures, well-preserved even now, in the structure of which are blend many elements of ancient agricultural rites, and also receiving new features during its historical evolution, enriching their social and economic value, is known as the "Tanjaua", which is still practiced today in the Historical Maramures.

Tanjaua takes places in the village of Hoteni, Ocna Sugatag commune, Maramures County, at the foot of the Gutai Mountains, near Darasca creek. In essence, the festivity is about celebrating the first man who plowed the fields that year.

The custom has parallels in the old New Year celebration (in spring), marked by specific AGROPASTORAL labors, to which were added a hint of FESTIVISM and ceremony. "It is more than probable that, for example, the first furrow who was traced at one time, at the old New Year, it was a real furrow, the first one in that year, in the land which was then sown, being followed by others, all traced by the community's plows until the end of the plowing and the seeding."

Spring is the resurrection of life and the traditions from St. George and the Resurrection are some of the most important in the agricultural cycle. The Farmer is entering a sacred area, and his gestures and actions have a profound significance and influence on the future harvest, in a good way or a bad way. When plowing, men must be clean to clothes and body "so that to grow herbs and make of all kinds".

The Designation of the celebrated man-the first one who plowed the fields that year- takes place a few weeks before. The young men from the village observe who the hardworking man who plows first is and then they announce him to the entire village. On the day of St. George villagers would decorate their gates with branches of birch tree.

After dressing festively, the boys arrive with the yokes ornated with birch tree branches, bells and colored ribbons at the celebrated man's home, where the first yoke is ornated to which is bind the "Tanjaua", the yoke's tumbrel, on which they put a rug or a mat. The young men are accompanied by relatives, friends, people in the village and musicians. When everything is ready the "tânjelele" are smoked with incense - a symbol of purification. At the same time coal is put below the doorstep to purify the celebrated man. The villager is seated on the tumbrel; the boys are harnessed, two by two, and form the procession, moving towards the place where the first plowing was made, which is surrounded three times, according to the Sun's rotation. At one moment, the procession stops, the celebrated one stands up and the "bdirășul" (the leading man of the procession) and says an invocation: Great Travelling Sun / Lean Over the Fields / Warm up the Seeds / Let the Crops Bear Fruit and then the Our Father prayer.

The celebrated man is constantly guarded by watchmen or "runners" throughout the ceremony so as not to run² Otherwise, they are the ones that must give the celebrated man drinks. Then the procession moves towards the Dărasca creek. Along the way, the man tries to flee, but the people around him are striving to catch him because he must honor the young people participating in the ceremony with food and drink.

Once at the river, the oldest man in the village washes the celebrated man on his hands and face, uttering a wish of prosperity: "May all the people and all the village fructify!" and the others repond: „So be it!" The young men who are carrying the plows, go to the river with the tumbrels along with other young people and wet the daughters and wives, water being the symbol of life, of purification and regeneration. Girls can't wait to be noticed by the men, otherwise become angry.

The attempt to escape and "capturing" the first one who plowed the land to sacrifice him by throwing him in the water, represents a magic ritual of the spring sacrifice and also a symbol of fertility of the water, of the greenery from the clothing and crops.

Not surprisingly the procession happens on the St George's day, although agricultural works began much earlier. In the Romanian popular belief, St. George loses his religious value and appears as the head of the spring, the broadcaster of seeds, the fighter of the dragons who absorb the fertility, of fertility, the sanctified farmer.³

After the ceremony, the procession returns to the house of the celebrated-one, accompanied by songs and shouts, where a big feast with specific food and drinks is spread and then the dancing and the celebrating starts again.

The celebrated man has great prestige in his village throughout the year and to him are given the results of bad and good harvests.

All these basic elements of fertility rites show the importance of this tradition and the age of agriculture in the Romanian area.

The "farmer's feast" got a spectacular aspect in Maramures during the last decades: it is either an opportunity for meeting and celebrating, a pretext for carrying out ceremonial local festivals, or an attempt to recover and revitalize our traditional values and rites□□.

Guests present at this celebration are captivated by the colorful costumes, the ancient songs sung by the young people and also by teens' dances. Those who are present at this celebration are part of a rich artistic program with the participation of several folk assemblies and artists from all over Maramures. Tanjaua is the biggest traditional event, managing to gather thousands of people each year, from Maramures, the rest of the country as well as from abroad.

1. Dumitru Pop, *Plugușorul - sinteză folclorică românească*, în Studii și comunicări, IV, Sibiu, 1982, p. 156

2. Mihai Dăncuș, George Cristea, *Maramureș - un muzeu viu în centrul Europei*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000, p. 89

3. Tancred Băbățeanu, *Tânjaua - persistența unor străvechi rituri agrare în cultura populară românească*, Comunicare la cea de-a treia Sesiune științifică a Muzeelor (decembrie 1966)

Feciori și fete adunați la casa sărbătoritului

Boys and girls gathered at the celebrated-man's house

Pregătirea “tileguței”

The preparation of the tumbrel

Pornirea alaiului de la casa
gospodarului sărbătorit

*The start of the procession
from the householder's home*

Fete în port popular însoțind alaiul

Girls dressed in traditional clothes, accompanying the procession

Alaiul condus de “bdirăușul” (conducătorul alaiului)

The procession is lead by the “bdirăușul”

Feciori care duc jugul

„Jugul“ *carried by the young men*

Prinderea sărbătoritului
de către "străji"

*The "guards" catching
the celebrated one*

Tileguță cu sărbătoritul trasă de feciori

The tumbrel with the man on it, carried by the young men

Sărbătoritul este dus la
pârâul Dărasca

*The celebrated man is
taken to the Darasca creek*

Spălarea sărbătoritului pe
față și pe mâini

*Washing the celebrated
man's hands and face*

Ștergerea sărbătoritului
pe față și pe mâini

*Whipping his face
and his hands*

Sărbătoritul începe jocul

The leading man starts the dance

Continuatorii tradiției

The followers of the traditions

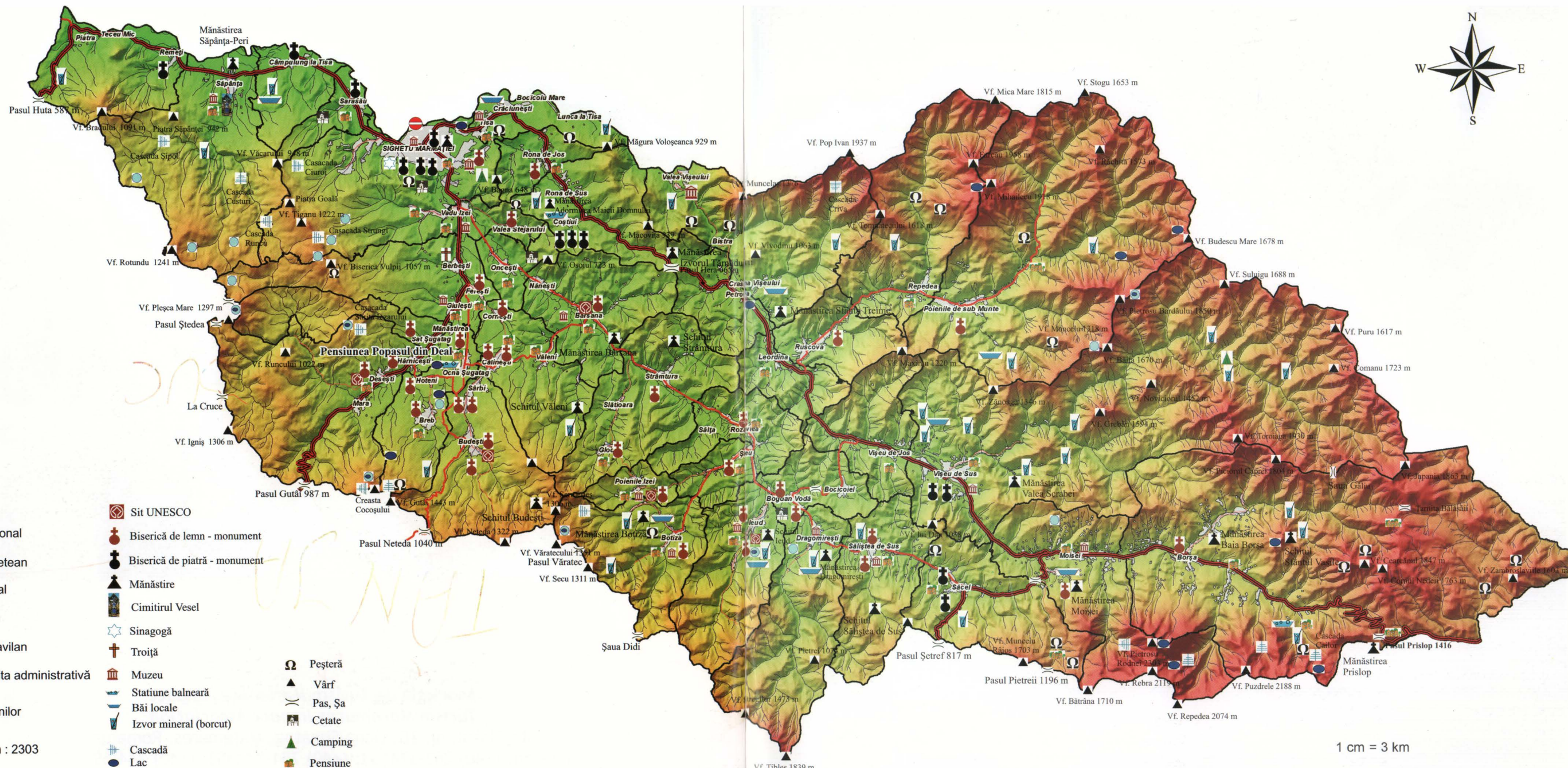
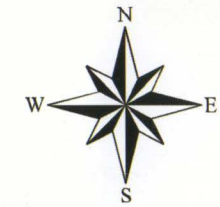
Festivalul Tânjaua Hotenarilor

The Tanjaua of Hoteni festival

Asociația de Turism Maramureș Impact
Turism Maramureș Impact Association
Str. Unirii, nr. 1D, Ocna Sugatag, Maramures, Romania
Telefon: (+40) 262-374133; (+40) 751-944353; (+40) 744-598842
www.popasul.ro

<https://biblioteca-digitala.ro>

Legenda

Drum

- National
- Județean
- Local
- Râu
- Intravilan
- Limita administrativă

Scara altitudinilor

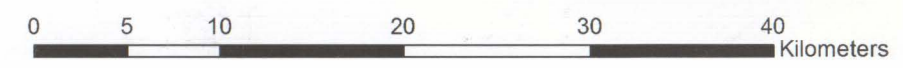
Metri

High : 2303

Low : 200

- Sit UNESCO
- Biserică de lemn - monument
- Biserică de piatră - monument
- Mănăstire
- Cimitirul Vesel
- Sinagogă
- Troiță
- Muzeu
- Stațiune balneară
- Băi locale
- Izvor mineral (borcut)
- Cascadă
- Lac
- Tău
- Mlaștină
- Peșteră
- Vârf
- Pas, Șa
- Cetate
- Camping
- Pensiune
- Cabană
- Punct vamal

Vasile Timur Chis
Petru Daniel Maran

ISBN: 978-973-0-13109-3

<https://biblioteca-digitala.ro>